

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Чортківський фаховий коледж економіки та підприємництва
Західноукраїнського національного університету»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ВСП «ЧФКЕП ЗУНУ»

Тетяна Жовковська

« 30 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

**Освітньо-професійний
ступінь**

Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

Спеціальність

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / «Підприємництво та торгівля»

**Освітньо-професійний
ступінь**

Фаховий молодший бакалавр

**Освітньо-професійна
програма**

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / «Підприємництво та торгівля»

2023-2024 н.р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / «Підприємництво та торгівля» підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, 26 с. «30» серпня 2023 року.

Робоча програма складена викладачем циклової комісії фінансів, банківської справи, підприємництва та торгівлі спеціалістом вищої категорії Пилипів Ольгою Михайлівною.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансів, банківської справи, підприємництва та торгівлі
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Голова циклової комісії
фінансів, банківської справи,
підприємництва та торгівлі

Ольга Пилипів

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна - «Гроші та кредит»	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Дисципліна нормативна
Кількість модулів – 3, 4	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / «Підприємництво та торгівля»	Рік підготовки: 2-й, 3-й Семестр: 4-й, 5-й
	Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр	Лекції: 45 год. Практичні заняття: 30 год.
Загальна кількість годин – 150 год.		Самостійна робота: 70 год. Індивідуальна робота: 5 год.
		Вид підсумкового контролю: залік - 4 семестр, екзамен - 5 семестр

Пояснювальна записка

Курс «Гроші та кредит» посідає важливе місце в системі підготовки, оскільки дає можливість з'ясувати основні закономірності розвитку грошових відносин як важливої складової частини функціонування товарного виробництва.

Метою курсу є формування системи базових знань з теорії грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики й розвитку банківської справи. «Гроші та кредит» – це загальнотеоретичний курс, який є невід'ємною складовою підготовки фахівців.

Предметом дисципліни «Гроші та кредит» є детальна характеристика базових категорій теорії грошей і кредиту, яка необхідна для переходу до конкретних проблем розвитку грошово-кредитної системи в сучасних умовах.

Завдання дисципліни – дати майбутнім фахівцям з економіки знання щодо сутності та функцій таких категорій, як «гроші», «кредит», змісту основних теорій грошей, поняття грошового обігу, грошових потоків, грошового ринку та грошових систем, основ кредитних, розрахункових і валютних відносин, тобто сформуванню у студентів теоретичну базу для наступного оволодіння практикою використання грошово-кредитних інструментів у системі регулювання економіки України.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- основні терміни та категорії
- функції грошей та їх еволюцію
- сутність грошей, інфляції та її видів, валютного ринку та валютної системи, категорії «кредит»
- поняття грошових розрахунків та їх форм, грошового та фінансового ринків, грошової системи та її частин
- види кредитів за основними їх характеристиками
- основи побудови банківської системи
- сутність фінансових посередників, комерційного банку
- основні особливості функціонування центральних банків

Уміти:

- використовувати основні законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок формування та регулювання грошово-кредитної політики держави;
- розмежовувати сутності та сфери дії готівкових та безготівкових розрахунків;
- аналізувати структуру фінансового та грошового ринків;
- розрізняти види грошових систем;
- проводити розрахунки з визначення рівня інфляції та її впливу;
- аналізувати швидкість обігу грошей, ефективність роботи комерційних банків;
- визначати курс і котирування валют;
- проводити розрахунки з визначення рівня інфляції та її впливу.

Об'єкт вивчення: устрій, принципи, механізми функціонування та розвитку фінансових систем.

Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері фінансів у процесі навчання.

Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, теорії і концепції фінансової науки, які визначають тенденції і закономірності функціонування й розвитку фінансів, банківської справи та страхування.

Методи, методики та технології фінансової науки і практики на теоретичному і емпіричному рівнях.

Інструменти та обладнання: сучасні інформаційно-аналітичні системи та стандартні, спеціальні й галузеві програмні продукти.

Очікувані результати навчання. Після вивчення дисципліни «Гроші і кредит» у здобувачів освіти формуються основні, загальні та інтегральні компетентності.

Перелік компетентностей випускника:

1. Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях

1. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.

СК 3. Здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 4. Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 8. Здатність визначати і задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.

СК 9. Здатність застосовувати моделі електронної комерції у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 10. Здатність використовувати логістичні системи у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності

Програмні результати навчання.

Після вивчення дисципліни «Гроші та кредит» здобувачі освіти повинні:

РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності із професійною метою.

РН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні й телекомунікаційні технології обміну та поширення професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

РН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

РН 6. Проявляти ініціативу та підприємливість, володіти навичками міжособистісної взаємодії для досягнення професійної мети..

РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН 10. Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

РН 14. Визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН 15. Застосовувати моделі електронної комерції в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

РН 16. Використовувати логістичні системи у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

Розуміння сутності теорії грошей і кредиту, основ кредитних, розрахункових і валютних відносин. Уміння визначати вартість грошей; розраховувати величину інфляції, індекси цін, визначати грошовий мультиплікатор; визначати курс і котирування валют; оформляти відповідні супровідні документи.

Тематичний план вивчення дисципліни

Гроші та кредит

IV СЕМЕСТР

групи ПТБДч-21

Назва теми	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Кредит 1				
Тема 1. Сутність та функції грошей.	2	2	10	-
Тема 2. Кількісна теорія грошей	2	2	10	-
Тема 3. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує.	4	2	10	1
Кредит 2				
Тема 4. Грошовий ринок	4	2	10	2
Тема 5. Грошові системи.	6	2	10	-
Кредит 3				
Тема 6. Інфляція та грошові реформи	6	2	10	1
Кредит 4				
Тема 7. Валютний ринок і валютні системи	6	3	10	1
Всього за IV семестр	30	15	70	5

V СЕМЕСТР

група ПТБДч-31

Назва теми	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Кредит 5				
Тема 8. Необхідність і сутність кредиту	4	4	-	-
Тема 9. Види, функції та роль кредиту	2	2	-	-
Тема 10. Фінансові посередники на грошовому ринку	4	4	-	-
Тема 11. Центральні банки	4	4	-	-
Тема 12. Комерційні банки	1	1	-	-
Всього за V семестр	15	15	-	-
Всього кредитів	1 кредит			

ЗМІСТ КУРСУ IV СЕМЕСТР

ТЕМА 1. Сутність та функції грошей

Лекція 1. Походження та сутність грошей

План

1. Походження грошей.
2. Роль держави у творенні грошей
3. Сутність грошей.
4. Основні форми грошей.
5. Функції грошей.
6. Якісні властивості грошей.

Практичне заняття 1. Природа та сутність грошей

План

1. Походження грошей.
2. Роль держави у творенні грошей
3. Сутність грошей.
4. Основні форми грошей.
5. Функції грошей.
6. Якісні властивості грошей.

Самостійна робота

1. Світові гроші. Генезис золота як світових грошей.
2. Монети в давнину.
3. Електронні гроші в Україні.

Література [7,8,11]

ТЕМА 2. Кількісна теорія грошей

Лекція 2. Класична кількісна теорія грошей

План

1. Сутність металістичної теорії грошей
2. Номіналістична теорія грошей
3. Класична кількісна теорія грошей і її основні постулати.

Практичне заняття 2. Кількісна теорія грошей.

План

1. Сутність металістичної теорії грошей
2. Номіналістична теорія грошей
3. Класична кількісна теорія грошей і її основні постулати.

Самостійна робота

1. Сутність кількісної теорії грошей та причини її виникнення.
2. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей.
3. Кембріджська версія кількісної теорії грошей.
4. Вклад Дж. Кейнса у розробку кількісної теорії грошей.

5. Монетаризм та його сучасне застосування.

Література [7,11,13]

ТЕМА 3. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує

Лекція 3. Сутність грошового обороту

План

1. Сутність та економічна основа грошового обороту.
2. Модель грошового обороту.
3. Грошові потоки та їх балансування.

Лекція 4. Швидкість грошового обороту, зміна маси грошей в обороті

План

1. Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг.
2. Види грошових агрегатів.
3. Швидкість обігу грошей.
4. Механізм зміни маси грошей в обороті. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг.

Практичне заняття 3. Швидкість обігу грошей

План

1. Сутність та економічна основа грошового обороту.
2. Модель грошового обороту.
3. Грошові потоки та їх балансування.
4. Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг.
5. Види грошових агрегатів. Швидкість обігу грошей.
6. Механізм зміни маси грошей в обороті. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг

Самостійна робота

1. Розкрити сутність грошового обороту.
2. Основні ринки та сектори грошового обороту.
3. Сутність чистого імпорту і чистого експорту.
6. Структура грошового обороту за економічним змістом.
7. Складові грошового обороту.
8. Грошовий оборот та грошові потоки в Україні.
9. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом.

Література [4,5,7]

ТЕМА 4. Грошовий ринок

Лекція 5. Сутність грошового ринку. Попит грошей на грошовому ринку

План

1. Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку.
2. Структура грошового ринку.
3. Попит на гроші, його сутність. Групи мотивів попиту на гроші.
4. Чинники, що впливають на формування та розвиток попиту на гроші.

Лекція 6. Пропозиція грошей на грошовому ринку

План

1. Сутність пропозиції грошей.
2. Чинники впливу на обсяг пропозиції грошей.
3. Заощадження та інвестиції на грошового ринку

Практичне заняття 4. Попит та пропозиція грошей

План

1. Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку.
2. Структура грошового ринку.
3. Попит на гроші, його сутність. Групи мотивів попиту на гроші.
4. Чинники, що впливають на формування та розвиток попиту на гроші.

Самостійна робота

1. Особливості формування ринку грошей в економіці України.
2. Важелі державного регулювання грошового ринку на сучасному етапі.
3. Характеристика інструментів грошового ринку.
4. Сутність та моделі попиту на гроші.

Індивідуальна робота

1. Центральний банк, його функції та інструменти впливу на грошовий обіг.
2. Мета та інструменти грошово-кредитної політики.

Література [4,8,9]

ТЕМА 5. Грошові системи

Лекція 7. Сутність, призначення грошової системи

План

1. Сутність, призначення та структура грошової системи.
2. Види грошових систем та їх еволюція.
3. Ринкові та неринкові грошові системи.

Лекція 8. Створення грошової системи України

План

1. Становлення грошової системи України
2. Чинники впливу на стан грошового обороту запровадження купоно-карбованця.
3. Організація функціонування грошової системи.

Лекція 9. Грошово-кредитна політика. Державне регулювання грошового обороту

План

1. Державне регулювання грошового обороту та місце в ньому фіскально – бюджетної та грошово – кредитної політики.
2. Цілі монетарної політики.
3. Інструменти грошово-кредитної політики
4. Монетизація бюджетного дефіциту в Україні

Практичне заняття 5. Види грошових систем та їх еволюція

План

1. Сутність, призначення та структура грошової системи.
2. Види грошових систем та їх еволюція.
3. Становлення грошової системи України
4. Чинники впливу на стан грошового обороту запровадження купоно-карбованця. Організація функціонування грошової системи.
5. Державне регулювання грошового обороту та місце в ньому фіскально – бюджетної та грошово – кредитної політики.
6. Цілі монетарної політики.

Самостійна робота

1. Елементи грошової системи та їх характеристика.
2. Особливості сучасних грошових систем.
3. Етапи розвитку грошової системи.
4. Сутність грошової реформи і методи її проведення.
5. Виділіть і охарактеризуйте структурні елементи національної грошової системи України.
6. Розкрийте сутність грошової системи біметалізму і монометалізму.

Література [4,2,8,12]

ТЕМА 6. Інфляція та грошові реформи

Лекція 10. Економічні та соціальні наслідки інфляції

План

1. Економічні та соціальні наслідки інфляції.
2. Державне регулювання інфляції.
3. Основні чинники інфляції в Україні.

Лекція 11. Сутність та основні види інфляції

План

1. Сутність та закономірності інфляції.
2. Основні види інфляції.
3. Особливості гіперінфляції та стагфляції.

Лекція 12. Особливості грошових реформ

План

1. Сутність грошових реформ.
2. Види грошових реформ.
3. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Практичне заняття 6. Сутність та основні види інфляції, грошових реформ

План

1. Економічні та соціальні наслідки інфляції.
2. Державне регулювання інфляції.
3. Основні чинники інфляції в Україні.
4. Причини інфляції в Україні.

5. Особливості інфляції в Україні.
6. Сутність грошових реформ. Види грошових реформ. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Самостійна робота

1. Сутність та види інфляції.
2. Фактори виникнення інфляції.
3. Склад та зміст антиінфляційної політики.
4. Поняття, цілі та види грошових реформ.
5. Грошові реформи: необхідність та методи проведення.

Індивідуальна робота

1. Інфляція та безробіття.
2. Інфляція в Україні та її особливості.

Література [3,8,9,10]

ТЕМА 7. Валютний ринок і валютні системи

Лекція 13. Сутність валюти, валютних відносин

План

1. Сутність та класифікація валюти.
2. Конвертованість валюти
3. Валютні відносини.

Лекція 14. Валютний ринок, поняття валютного курсу

План

1. Валютний ринок.
2. Види операцій на валютному ринку.
3. Валютний курс. Поняття котирування валюти.

Лекція 15. Особливості формування валютної системи України

План

1. Валютна система та валютна політика.
2. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання.
3. Світова та міжнародна валютні системи.

Практичне заняття 7. Валютний ринок та валютний курс. Формування валютної системи України

План

1. Сутність та класифікація валюти. Конвертованість валюти
2. Валютні відносини. Валютний ринок.
3. Види операцій на валютному ринку.
4. Валютний курс. Поняття котирування валюти.
5. Валютна система та валютна політика. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання.
6. Світова та міжнародна валютні системи.

Самостійна робота

1. Поняття валюти та її види.
2. Функції валютного курсу.
3. Види та методи визначення валютного курсу.
4. Методи регулювання валютного курсу.

Індивідуальна робота

1. Зміст валютного регулювання в Україні.
2. Розвиток валютної системи України.
3. Регулювання платіжного балансу.

Література [4, 6, 10,11]

V СЕМЕСТР

ТЕМА 8. Необхідність і сутність кредиту

Лекція 16. Передумови та економічні чинники необхідності кредиту

План

1. Загальні передумови необхідності кредиту.
2. Економічні чинники необхідності кредиту. Суть та структура кредиту.
3. Стадії відтворювального руху кредиту.
4. Закономірності руху кредиту
5. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями

Практичне заняття 8. Передумови необхідності кредиту

План

1. Загальні передумови необхідності кредиту.
2. Економічні чинники необхідності кредиту. Суть та структура кредиту.
3. Стадії відтворювального руху кредиту.
4. Закономірності руху кредиту
5. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями

Лекція 17. Теоретичні концепції виникнення кредиту

План

1. Теоретичні концепції кредиту та їх розвиток.
2. Натуралістична теорія кредиту.
3. Сутність капіталотворчої теорії.

Практичне заняття 9. Теоретичні концепції кредиту

План

1. Теоретичні концепції кредиту та їх розвиток.
2. Натуралістична теорія кредиту.
3. Сутність капіталотворчої теорії.

Самостійна робота

1. Розкрити сутність кредиту.
2. Необхідність виникнення кредиту
3. Передумови виникнення кредиту.

4. Назвати основні ознаки кредитних відносин.
5. Характеристика форм та видів кредиту.
6. Значення кредиту в економіці.
7. Лізинг як сучасна форма кредитування.

Література [5,6,10]

ТЕМА 9. Види, функції та роль кредиту

Лекція 18. Характеристика основних видів, функцій кредиту

План

1. Форми та види кредиту. Основні функції кредиту
2. Позичковий процент
3. Поняття кредитної системи.
4. Види небанківських кредитно-фінансових інститутів
5. Банківська система, як головна ланка кредитної системи. Характерні риси банківської системи

Практичне заняття 10. Основні види та функції кредиту

План

1. Форми та види кредиту. Основні функції кредиту
2. Позичковий процент
3. Поняття кредитної системи.
4. Види небанківських кредитно-фінансових інститутів
5. Банківська система, як головна ланка кредитної системи. Характерні риси банківської системи

Самостійна робота

Інд роб

1. Форми та види кредиту в Україні.
2. Поняття економічних меж кредиту, їх види, причини і наслідки порушення. Кредитні відносини та інфляція.
3. Відсоток за кредит, економічні межі руху та фактори зміни ставки відсотка.
4. Функції кредиту та їх класифікація. Роль кредиту в розвитку економіки.
5. Розвиток кредитних відносин в Україні.

Література [5,6,8,10]

ТЕМА 10. Фінансові посередники на грошовому ринку

Лекція 19. Сутність та основне призначення фінансового посередництва

План

1. Сутність, призначення фінансового посередництва
2. Види фінансового посередництва.
3. Банки, як провідні суб'єкти фінансового – посередництва.

Практичне заняття 11. Сутність та призначення фінансового посередництва

План

1. Сутність, призначення фінансового посередництва
2. Види фінансового посередництва.

3. Банки, як провідні суб'єкти фінансового – посередництва.

Лекція 20. Небанківські кредитні установи

План

1. Сутність небанківських кредитних установ.
2. Інвестиційні компанії.
3. Довірчі товариства як форми небанківських кредитних інститутів.
4. Пенсійні фонди
5. Кредитні спілки у системі парабанків.
6. Страхові компанії та ломбарди

Практичне заняття 12. Небанківські фінансово – кредитні установи

План

1. Сутність небанківських кредитних установ.
2. Інвестиційні компанії.
3. Довірчі товариства як форми небанківських кредитних інститутів.
4. Пенсійні фонди
5. Кредитні спілки у системі парабанків.
6. Страхові компанії та ломбарди

Самостійна робота

1. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток банківської системи України.
2. Кредитні спілки України та їх діяльність на ринку фінансових послуг.
3. Пенсійні фонди – як довірчі посередники фінансового ринку
4. Діяльність факторингових компаній в Україні: проблеми та перспективи розвитку.
5. Лізинг в Україні: проблеми та перспективи розвитку.
6. Компанії зі страхування життя та особливості їх діяльності.
7. Компанії зі страхування майна та їх діяльність на страховому ринку.
8. Інвестиційні фонди: їх призначення та функції.

Література [5,6,8,10]

ТЕМА 11. Центральні банки

Лекція 21. Центральні банки, становлення та розвиток

План

1. Походження та розвиток центральних банків
2. Характеристика завдань та зміст функцій центрального банку.
3. Національний банк України, особливості його становлення, організаційна структура.

Практичне заняття 13. Центральні банки, призначення становлення та розвиток

План

1. Походження та розвиток центральних банків
2. Характеристика завдань та зміст функцій центрального банку.
3. Національний банк України, особливості його становлення, організаційна структура.

Лекція 22. Місце центрального банку в системі банківського регулювання

План

1. Завдання та функції НБУ як центрального банку країни.
2. Грошово-кредитна політика центрального банку.
3. Місце центрального банку в системі банківського регулювання та нагляду.

Практичне заняття 14. Грошово-кредитна політика центрального банку.

План

Завдання та функції НБУ як центрального банку країни.

Грошово-кредитна політика центрального банку.

Місце центрального банку в системі банківського регулювання та нагляду.

Самостійна робота

1. Національний банк України. Його структура і функції.
2. Грошово-кредитна політика НБУ.
- 3 Незалежність центрального банку
4. Інструменти грошово-кредитної політики.
5. Державне регулювання грошової сфери. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери.

Література [2,3,12]

ТЕМА 12. Комерційні банки

Лекція 23. Комерційні банки призначення та класифікація

План

1. Поняття, призначення та класифікація комерційних банків. Основи організації та специфіка діяльності окремих видів комерційних банків.
2. Пасивні операції банків.
3. Активні операції банків.
4. Розрахунково – касове обслуговування клієнтів.
5. Банківські послуги.

Практичне заняття 15. Комерційні банки, загальна характеристика

План

1. Поняття, призначення та класифікація комерційних банків. Основи організації та специфіка діяльності окремих видів комерційних банків.
2. Пасивні операції банків.
3. Активні операції банків.
4. Розрахунково – касове обслуговування клієнтів.
5. Банківські послуги.

Самостійна робота

1. Комерційні банки, їх види та функції.
2. Сутність кредитних послуг банків.
3. Характеристика окремих видів банківського кредиту: контокорентного, ломбардного, іпотечного, роловерного; револьверного; консорціумного; кредитної лінії.
4. Зміст розрахунково-касового обслуговування.
5. Види операцій банків з вексями.
6. Характеристика депозитних, консультаційних, депозитарних та трастових послуг банків.

Індивідуальна робота

1. Незалежність центрального банку

2. Інструменти грошово-кредитної політики.

3. Державне регулювання грошової сфери. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери.

Література [2,3,12]

Перелік завдань на самостійне вивчення

1. Світові гроші. Генезис золота як світових грошей.
2. Монети в давнину.
3. Електронні гроші в Україні.
4. Розкрити сутність грошового обороту.
5. Основні ринки та сектори грошового обороту.
6. Сутність чистого імпорту і чистого експорту.
7. Структура грошового обороту за економічним змістом.
8. Складові грошового обороту.
9. Грошовий оборот та грошові потоки в Україні.
10. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом.
11. Розкрити сутність грошового обороту.
12. Грошова система і її елементи.
13. Типи грошових систем.
14. Етапи становлення грошової системи України.
15. Елементи грошової системи та їх характеристика.
16. Особливості сучасних грошових систем.
17. Етапи розвитку грошової системи.
18. Сутність грошової реформи і методи її проведення.
19. Виділіть і охарактеризуйте структурні елементи національної грошової системи України.
20. Розкрийте сутність грошової системи біметалізму і монометалізму.
21. Сутність та види інфляції.
22. Фактори виникнення інфляції.
23. Склад та зміст антиінфляційної політики.
24. Поняття, цілі та види грошових реформ.
25. Грошові реформи: необхідність та методи проведення.
26. Поняття валюти та її види.
27. Функції валютного курсу.
28. Види та методи визначення валютного курсу.
29. Методи регулювання валютного курсу.
30. Зміст валютного регулювання в Україні.
31. Розвиток валютної системи України.
32. Регулювання платіжного балансу.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота студента є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. У тих випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися кілька студентів, у тому числі студенти, які навчаються на різних факультетах і спеціальностях.

Різновидом індивідуальних занять є *індивідуальні завдання*, які відповідають інноваційним технологіям навчання. Вид позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Мета індивідуального навчально-дослідного завдання - самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Перелік завдань

1. Канали прямого і опосередкованого фінансування на грошовому ринку.
2. Рівновага на грошовому ринку та відсоток.
3. Утворення грошей комерційними банками.
4. Інфляція та безробіття.
5. Порівняльний аналіз кейнсіанського та монетаристського тлумачення інфляції в ринковій економіці.
6. Інфляція в Україні та її особливості.
7. Канали прямого і опосередкованого фінансування на грошовому ринку.
8. Рівновага на грошовому ринку та відсоток.
9. Утворення грошей комерційними банками.
10. Інфляція та безробіття.
11. Порівняльний аналіз кейнсіанського та монетаристського тлумачення інфляції в ринковій економіці.
12. Інфляція в Україні та її особливості.
13. Необхідність кредиту. Основні теорії кредиту.
14. Розвиток кредиту в економіці України.
15. Незалежність центрального банку
16. Інструменти грошово-кредитної політики.
17. Державне регулювання грошової сфери.
18. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери

**ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ГРОШІ ТА КРЕДИТ»**

1. Походження грошей. Роль держави у творенні грошей.
2. Сутність грошей. Гроші як гроші та гроші як капітал.
3. Еволюція грошей.
4. Форми грошей та їх характеристика
5. Вартість грошей. Ціна грошей як капіталу: вартість зберігання грошей та процент
6. Функції грошей.
7. Якісні властивості грошей.
8. Роль грошей у процесі суспільного відтворення.
9. Сутність та економічна основа грошового обороту.
10. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування.
11. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів.
12. Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг.
13. Швидкість обігу грошей.
14. Механізм зміни маси грошей в обороті.
15. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.
16. Інституційна модель грошового ринку.
17. Структура грошового ринку.
18. Попит на гроші.
19. Пропозиція грошей.
20. Сутність, призначення та структура грошової системи.
21. Види грошових систем та їх еволюція.
22. Створення і розвиток грошової системи України
23. Державне регулювання грошового обороту та місце в ньому фіскально-бюджетної та грошово-кредитної політики
24. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти
25. Сутність та види інфляції.
26. Економічні та соціальні наслідки інфляції.
27. Державне регулювання інфляції.
28. Особливості інфляції в Україні.
29. Сутність та види грошових реформ.
30. Особливості проведення грошової реформи в Україні.
31. Сутність валюти та валютних відносин.
32. Конвертованість валюти.
33. Валютний ринок.
34. Види операцій на валютному ринку.
35. Валютний курс.
36. Валютна система та валютна політика.
37. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання.
38. Світова та міжнародна валютні системи.
39. Металістична та номіналістична теорії грошей
40. Класична кількісна теорія грошей.
41. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей.

42. Внесок Дж. Кейнса в кількісну теорію грошей.
43. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії.
44. Грошово-кредитна політика України у перехідний період.
45. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту.
46. Суть та структура кредиту.
47. Стадії та закономірності руху кредиту.
48. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.
49. Теоретичні концепції кредиту та їх розвиток.
50. Форми та види кредиту.
51. Характеристика основних видів кредиту
52. Функції кредиту та його роль в розвитку економіки.
53. Позичковий процент
54. Поняття кредитної системи.
55. Банківська система: принципи побудови, цілі та механізм функціонування.
56. Розвиток кредитної системи України.
57. Сутність, призначення фінансового посередництва
58. Види фінансового посередництва.
59. Банки, як провідні суб'єкти фінансового – посередництва.
60. Сутність, та основні функції небанківських кредитних установ.
61. Інвестиційні компанії та довірчі товариства як форми небанківських кредитних інститутів.
62. Пенсійні фонди та кредитні спілки у системі парабанків.
63. Страхові компанії та ломбарди.
64. Походження та розвиток центральних банків
65. Характеристика завдань та зміст функцій центрального банку.
66. Національний банк України, особливості його становлення, організаційна структура.
67. Завдання та функції НБУ як центрального банку країни.
68. Грошово-кредитна політика центрального банку.
69. Місце центрального банку в системі банківського регулювання та нагляду.
70. Поняття, призначення та класифікація комерційних банків.
71. Основи організації та специфіка діяльності окремих видів комерційних банків.
72. Пасивні операції банків.
73. Активні операції банків.
74. Розрахунково – касове обслуговування клієнтів.
75. Нетрадиційні послуги комерційних банків.

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання відповідей з дисципліни «Гроші та кредит» проводиться за критеріями:

- повнота та правильність відповіді;
- ступінь усвідомлення, розуміння викладеного матеріалу;
- чіткість, конкретність і лаконічність відповіді.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи, директорської контрольної роботи, усних і письмових відповідей на питання, виконання практичних (лабораторних занять), доповідей на семінарських заняттях, (виконання курсових робіт) – від **0 до 100 балів**:

- повне, теоретично обґрунтоване розкриття питання; розрахунки, зроблені без помилок, проведено повний аналіз, відображена власна позиція – **90-100 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання чи/та розрахунки, зроблені з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **85-89 балів**;
- відповідь не дає повного розкриття питання, не проведено повний аналіз результатів розрахунків, немає власної позиції – **75-84 балів**;
- неповне розкриття питання, доведені до завершення розрахунки але не зроблено їх аналіз; загалом наявні достатні знання – **65-74 балів**;
- питання розкриті фрагментарно, наявні фактологічні помилки під час викладу чи/та помилки під час проведення розрахунків – **60-64 балів**;
- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі та проведенні розрахунків – **35-59 балів**;
- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-34 бали**.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	<i>відмінно</i>	A (відмінно)
85-89	<i>добре</i>	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	<i>задовільно</i>	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	<i>незадовільно</i>	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

У процесі вивчення дисципліни «Гроші та кредит» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне опитування на практичних заняттях;
- підсумкове тестування з кожного змістовного модуля;
- директорська контрольна робота;
- залік/екзамен підсумковий.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни «Гроші та кредит» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту, %

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (директорська Контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка поточне опитування)	Разом
25%	50%	25%	100%

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (директорська Контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка поточне опитування)	Екзамен	Разом
20%	25%	15%	40%	100%

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

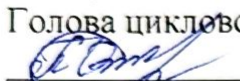
1. Андрущенко І.С. Текст лекції навчальної дисципліни «Гроші і кредит» обов'язкових компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 072 Фінанси, банківська справа та страхування за темою 14 – Теоретичні засади діяльності комерційних банків. Харків, 2019. 40 с.
2. Бандурка О.М. Гроші та кредит : підручник. Львів : Магнолія, 2018. 367 с.
3. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
4. Венгер В., Коваленко Д. Фінанси, гроші та кредит. Теорія та практика. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.
5. Вовчак О. Д., Бучко З. Р. Гроші та кредит : навчальний посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
6. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с. URL: <http://surl.li/lroxq>
7. Гладких Д. М. Виклики економічній безпеці України у фінансовій сфері. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції: Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами, 22 квітня 2019 р. Київ: НАУ. 2019. С.34–36
8. Гладких Д. М. Проблеми реалізації режиму інфляційного таргетування в Україні Матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції: Стан та розвиток підприємництва в умовах ринкової економіки: проблеми та перспективи» Дніпро: НО «Перспектива», 2018. С.131-134
9. Гладких Д.М. Проблеми законодавчого врегулювання обігу криптовалют в Україні Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції Київ: ГО «Київський економічний науковий центр», 2018. С.57-61
10. Дзюблюк О. В., Чайковський Я. І. Методичні вказівки з вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит». Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 34с.
11. Дзюблюк О.В. Гроші та кредит: підручник. Тернопіль. ТНЕУ, 2018. 892 с
12. Дзюблюк О.В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. *Банківська справа*. 2020. №1. С.3- 27.

13. Дзюблюк О.В. Теоретичні аспекти визначення вартості грошей залежно від їх форм в обігу. *Світ фінансів*. 2018. №1(54). С.82-94.
14. Дзюблюк О.В. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності грошей як економічної категорії. *Вісник ТНЕУ*. 2018. Вип.2. С.21-35.
15. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
16. Історія українських грошей. Державна казначейська служба України : вебсайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/istoriya-ukrainskikh-groshey>.
17. Медвідь Т. В. Рівень монетизації економіки як важливий індикатор ефективності передавального механізму монетарної політики. URL : <http://www.dspace.uabs.edu.ua>
18. Мокуєнко Т.В., Прийдак Т.Б., Ліпський Р.В. Електронні гроші: сутність, класифікація та облікове відображення. UR: [http // www.economy.nauka.com.ua](http://www.economy.nauka.com.ua).
19. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
20. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*, 2001, № 5-6, ст. 30 URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
21. Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні від 08.10.2015 № 683: *Постанова Національного*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0683500-15#Text>
22. Про затвердження Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними : Постанова Правління НБУ від 29.09.2022 р. № 210 : станом на 24 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0210500-22#Text>
23. Про банки і банківську діяльність. Закон України № 2121-III від 7 грудня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
24. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
25. Про Національний банк України. Закон України № 679-XIV від 20 травня 1999 р. поточна редакція від 19.04.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
26. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. К. : Кондор, 2019. 592 с.
27. Шевчук І. Л., Ставерська Т. О., Жилякова О. В., Близнюк О. П.. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 2. Кредит. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2019. 186 с
28. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с.
29. Battilossi, Stefano. Handbook of the History of Money and Currency. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd. 2020. 1094 p.
30. Makin, Makin, Anthony J. International Money and Finance. New York: Routledge. 2017. 203 p

**ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВСП
«ЧОРТКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗУНУ»**

Рекомендовано до
затвердження на засіданні
циклової комісії фінансів,
банківської справи,
підприємництва та торгівлі
Протокол № 1 від « 30 » серпня
2023 р.

Голова циклової комісії
 Ольга Пилипів

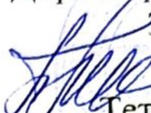
ПОГОДЖЕНО

Заступник директора з
навчально-виховної
роботи

Яна Петльована
« 30 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП ЧФКЕП
ЗУНУ

Тетяна Жовковська
« 30 » 08 2023 р.

**КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
з дисципліни «Гроші та кредит»**

Розподіл годин

На IV семестр 2023-2024 н.р.

Складений згідно робочої програми з дисципліни «Гроші та кредит»
групи ФБС-21, ПТБД-21

Загальна кількість годин	Кредити	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Курсові роботи	Індивідуальна робота	Самостійна робота
120	4	30	-	15	-	5	70

На V семестр 2023-2024 н.р. III курс група ФБС-21, ПТБД-31

Загальна кількість годин	Кредити	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Курсові роботи	Індивідуальна робота	Самостійна робота
30	1	15	-	15	-	-	-

Залік: IV – семестр

Екзамен: V – семестр

Викладач: Пилипів Ольга Михайлівна